

BOSHLANG'ICH SINFLARDA TASVIRIY SAN'ATNI O'QITISH METODLARI

Mamitaliyev Ahmadjon G'Aniyevich

*Andijon Davlat Pedagogika Instituti Tasviriy San'at va Musiqa Ta'limi Kafedrası
O'qituvchisi O'zbekiston Badiiy Ijodkorlar Uyushmasi A'zosi, Grafik Rassom*

Baxtiyorxon Yuldasheva Jumavoy Qizi

*Andijon Davlat Pedagogika Instituti Tasviriy San'at va Muhandislik Grafikasi
Yo'nalishi 3-bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda tasviriy san'at fanini o'qitishda qo'llaniladigan metodlarning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. San'at ta'limida o'quvchilarning estetik dunyoqarashi, ijodiy qobiliyatlari va tasavvurini rivojlantirish muhim o'rin tutadi. Shu bois maqolada kuzatish, suhbat, amaliy mashg'ulot, integratsiyalashgan darslar va innovatsion metodlar samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, tasviriy san'at darslarining boshlang'ich ta'lim jarayonidagi ahamiyati, uning bolalar tafakkurini rivojlantirishdagi roli ham keng ochib berilgan.*

Kalit So'zlar: *tasviriy san'at, metodlar, boshlang'ich sinf, ijodiy qobiliyat, estetik tarbiya.*

Annotation: *This article analyzes the theoretical and practical aspects of teaching methods used in visual arts education at the primary school level. Visual arts education plays a crucial role in developing students' aesthetic worldview, creative abilities, and imagination. Therefore, the study emphasizes the effectiveness of methods such as observation, discussion, practical exercises, integrated lessons, and innovative approaches. Moreover, the article highlights the significance of visual arts lessons in primary education and their role in the development of children's thinking.*

Keywords: *visual arts, methods, primary school, creativity, aesthetic education.*

Аннотация: *В данной статье рассмотрены теоретические и практические аспекты методов преподавания изобразительного искусства в начальных классах. Образование в области искусства играет важную роль в формировании эстетического мировоззрения, творческих способностей и воображения учащихся. В связи с этим подчеркивается эффективность таких методов, как наблюдение, беседа, практические занятия, интегрированные уроки и инновационные подходы. Кроме того, раскрыта значимость уроков изобразительного искусства в начальном образовании и их роль в развитии мышления детей.*

Ключевые Слова: *изобразительное искусство, методы, начальная школа, творчество, эстетическое воспитание.*

Kirish. Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar o'quvchilarda nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikma, mustaqil fikrlash, ijodkorlik va estetik idrokni rivojlantirishga qaratilgan. Boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilar shaxsining shakllanishida eng muhim davrlardan biridir. Shu sababli bu davrda tasviriy san'at fanini o'qitish katta ahamiyat kasb etadi.

Tasviriy san'at bolalarda tabiat va jamiyatga nisbatan estetik munosabatni shakllantiradi, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi va mustaqil dunyoqarashini kengaytiradi. Hozirgi kunda an'anaviy o'qitish usullari bilan bir qatorda interfaol metodlar, AKT vositalari, integratsiyalashgan yondashuvlar ham keng qo'llanilmoqda. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi.

Adabiyotlar Tahlili va Metodologiyasi

Ilmiy adabiyotlarni o'rganish shuni ko'rsatadiki, tasviriy san'at metodikasiga oid ko'plab tadqiqotlar o'tkazilgan. Masalan, V. Lowenfeldning "Creative and Mental Growth" asarida bolalar ijodkorligining bosqichlari va ularni rivojlantirish usullari keng tahlil qilingan. L. S. Vygotskiyning "Imagination and Creativity in Childhood" asarida esa bola psixologiyasi va ijodiy tafakkur o'rtasidagi bog'liqlik asoslab berilgan. O'zbek olimlari — M. Jumaniyozov, S. Usmonov va D. Axmedovalar ishlarida tasviriy san'at ta'limining metodik jihatlari, innovatsion usullardan foydalanish tajribalari yoritilgan.

Metodologik yondashuv sifatida maqolada qiyosiy tahlil, kuzatish, tajriba va nazariy umumlashtirish usullari qo'llanildi. Shu asosda metodlarning samaradorligi, ularning boshlang'ich sinf o'quvchilari ijodkorligini rivojlantirishdagi o'rni aniqlanadi.

Muhokama va Natija

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, tasviriy san'atni o'qitishda an'anaviy metodlar (kuzatish, suhbat, mashq) o'quvchilarni asosiy ko'nikmalarga ega qilsa-da, ular ijodiy tafakkur va estetik qiziqishni rivojlantirishda yetarli emas. Shu sababli zamonaviy interfaol metodlar — "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", loyiha metodi va rolli o'yinlar samarali natija beradi.

Integratsiyalashgan darslarda tasviriy san'atni tabiatshunoslik, matematika va adabiyot bilan uyg'unlashtirish orqali bilimlarning yaxlitligi ta'minlanadi. Masalan, matematika bilan bog'lab geometrik shakllarni rasm chizishda qo'llash, adabiyot bilan bog'lab ertak qahramonlarini tasvirlash bolalarda san'atga qiziqishni oshiradi. AKTdan foydalanish — elektron darsliklar, virtual muzeylar, interaktiv slaydlar orqali o'quvchilarda vizual idrokni kuchaytiradi. Bu usullar yordamida bolalar nafaqat chizishni o'rganadi, balki san'atni tushunish va baholash madaniyatiga ega bo'ladilar.

Natijada tasviriy san'at darslari o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, estetik tarbiya berish va dunyoqarashini kengaytirishda beqiyos ahamiyat kasb etishi aniqlandi.

Xulosa. Xulosa qilib aytishim mumkinki boshlang'ich sinflarda tasviriy san'atni o'qitish metodlarini ilmiy asosda tanlash va ularni dars jarayonida to'g'ri qo'llash ta'lim samaradorligini sezilarli oshiradi. An'anaviy metodlar bilim va ko'nikma berishda

muhim bo'lsa, interfaol metodlar o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Integratsiyalashgan va AKT asosida o'qitish esa bilimlarning yaxlitligini ta'minlab, o'quvchilarni zamonaviy estetik qadriyatlar ruhida tarbiyalaydi. Shunday qilib, tasviriy san'at metodikasini yangicha yondashuv asosida takomillashtirish boshlang'ich ta'limda san'atni o'qitish sifatini yanada yuksaltirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I. A. Yuksak Ma'naviyat – Yengilmas Kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Jumanioyov M. Tasviriy San'at Metodikasi. – Toshkent: O'Qituvchi, 2019.
3. Usmonov S. Boshlang'Ich Ta'lim Metodlari. – Toshkent: Fan Va Texnologiya, 2020.
4. Axmedova D. San'at Ta'limida Innovatsion Metodlar. – Samarqand: Zarafshon, 2021.
5. Vygotsky L. S. Imagination And Creativity In Childhood. – Cambridge: MIT Press, 2004.
6. Lowenfeld V. Creative And Mental Growth. – New York: Macmillan, 1987.
7. Eisner E. W. The Arts And The Creation Of Mind. – Yale University Press, 2002.
8. UNESCO. Arts Education Policy Review. – Paris, 2015.
9. O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi. Boshlang'Ich Ta'lim Davlat Ta'lim Standarti. – Toshkent, 2021.
10. Bakhtiyorovich, Ismonov Khurshidbek, And Ruziyev Nuriddin Mukhammadaliyevich. "Pairing, Their Own Aspects And Corresponding Methods Of Work With Pairing In The Autocad Software." International Journal On Orange Technologies 3.12 (2021): 211-216.
11. Qizi Abduraimova, Muazzamoy Abduqodir. "Perspektiva." International Conferences. Vol. 1. No. 11. 2022.
12. Xurshidbek, Ismonov, Rustamov Umurzoq, And Abduraimova Muazzamoy. "Markaziy Va Parallel Proyeksiya Ortogonal Proyeksiyalar Va Modelni Ko 'Rinishlari." Educational Research In Universal Sciences 1.4 (2022): 70-81.
13. Ismonov, Xurshidbek Baxtiyorovich, And Muazzamoy Abduqodir Qizi Abduraimova. "Ortogonal Proyeksiyalar Va Modelni Ko 'Rinishlari." Educational Research In Universal Sciences 1.3 (2022): 288-296.
14. Qizi, Abduraimova Muazzamoy Abduqodir. "Projection And Axonometry."
15. "Umum Ta'lim Maktablarda Chizmachilik Fanini O'qitishning Hozir Holati." Oriental Art And Culture, Vol. 5, No. 6, 2024, Pp. 65–69.